

Zadeva C-45/24**Predlog za sprejetje predhodne odločbe****Datum vložitve:**

24. januar 2024

Predložitveno sodišče:

Oberster Gerichtshof (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

13. december 2023

Tožeča stranka:

Verein für Konsumenteninformation

Tožena stranka:

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) je kot revizijsko sodišče [...] (ni prevedeno) v zadevi tožeče stranke Verein für Konsumenteninformation (združenje za varstvo potrošnikov), 1060 Dunaj, [...] (ni prevedeno), proti toženi stranki Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V., Niederlande, 1182 GP Amstelveen, [...] (ni prevedeno), zaradi 95,14 EUR [...] (ni prevedeno), na podlagi revizije tožeče stranke proti sodbi Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu, Avstrija) kot pritožbenega sodišča z dne 21. marca 2023, GZ 22 R 37/23f-23, s katero je bila spremenjena sodba Bezirksgericht Schwechat (okrožno sodišče v Schwechatu, Avstrija) z dne 17. novembra 2022, GZ 20 C 232/21 z-1 7, na nejavni seji

sprejelo

s k l e p :

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predložita ti vprašanji:

1. Ali je treba Uredbo (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o

razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91, in zlasti njen člen 8(1)(a), razlagati tako, da cena vozovnice, ki jo je treba upoštevati za določitev zneska povračila stroškov, ki ga letalski prevoznik dolguje potniku v primeru odpovedi leta, vključuje tudi razliko med zneskom, ki ga je ta potnik plačal, in zneskom, ki ga je ta letalski prevoznik prejel, pri čemer ta razlika ustreza proviziji, ki jo je prejelo podjetje, ki je delovalo kot posrednik med njima, če letalski prevoznik sicer ve, da drugo podjetje redno zaračunava provizijo (posredniško pristojbino), vendar ne ve, kakšen je njen znesek v konkretnem primeru?

2. Ali je dokazno breme glede potrebne seznanjenosti letalskega prevoznika na strani potnika, ki zahteva povračilo, ali pa je letalski prevoznik tisti, ki mora dokazati, da ni bil seznanjen s provizijo, kot je potrebno?

II. Postopek o pravnem sredstvu tožeče stranke se prekine do sprejetja predhodne odločbe Sodišča Evropske unije [...] (ni prevedeno).

O b r a z l o ž i t e v :

A. Dejansko stanje

- 1 Potniki so imeli na spletnem portalu za rezervacije Opodo rezervirane letalske vozovnice za leta KL 1840 in KL 743 dne 19. avgusta 2020 z Dunaja prek Amsterdama v Limo ter KL 744 in KL 1847 dne 28. septembra 2020 iz Lime prek Amsterdama na Dunaj, ki naj bi jih opravila tožena stranka, letalski prevoznik. Družba Opodo je potovalna agencija, certificirana s strani IATA, in je kot taka pooblaščenca za izdajo letalskih vozovnic za toženo stranko. Tožena stranka je z družbo Opodo sodelovala vsaj deset let. V času rezervacije je med toženo stranko in družbo Opodo obstajala tako imenovana pogodba o globalnih spodbudah, ki je predvidevala določene zneske nagrad za posrednika Opodo, če je prodal določeno število vozovnic tožene stranke. Niti pogodbe IATA niti pogodbe o spodbudah med toženo stranko in družbo Opodo niso urejale, ali in v kakšnem obsegu lahko ali sme družba Opodo potnikom zaračunati posredniško provizijo.
- 2 Potniki so družbi Opodo plačali skupaj 2.053,48 EUR. Tožena stranka je lete odpovedala. Potnikom je bilo pred vložitvijo tožbe povrnjenih 1.958,34 EUR za stroške vozovnic. Razlika v višini 95,14 EUR predstavlja posredniško pristojbino (posredniško provizijo) potovalne agencije Opodo. Tožena stranka ni bila seznanjena z njeno konkretno višino.
- 3 Potniki so svoje pravice do povračila stroškov vozovnice odstopili tožeči stranki, združenju za varstvo potrošnikov, ki je odstop sprejelo.

B. Stališča strank v postopku in dosedanji postopek

- 4 Tožeča stranka s tožbo na podlagi člena 8 Uredbe (ES) št. 261/2004 od tožene stranke zahteva 95,14 EUR skupaj z obrestmi. Meni, da je treba povrniti stroške

vozovnice vključno s provizijo. Za to naj bi zadoščalo, da je tožena stranka seznanjena z dejstvom, da se provizija redno določa, in da se strinja z njeno določitvijo s strani posrednika. Tožena stranka naj bi s prodajo svojih vozovnic spletnim potovalnim agencijam, kot je Opodo, povečala svoj obseg delovanja. Pri tem naj ne bi bilo pošteno, če ji ne bi bilo naloženo povračilo posredniške provizije, zlasti ker naj bi imela koristi od nadaljnega posredovanja družbe Opodo. Iz sodne prakse Sodišča Evropske unije naj ne bi bilo mogoče sklepati, da vključitev provizije v skupno ceno, ki jo je treba povrniti, predpostavlja, da je tožena stranka odobrila tudi konkretni znesek provizije.

- 5 Tožena stranka je predlagala zavrnitev tožbe. Trdila je, da ni bilo dogovora o zaračunavanju posredniške provizije in da na splošno ni vedela, ali družba Opodo zaračunava tako provizijo, in če jo, kako visoka je. Tožena stranka naj ne bi odobrila cen, ki so odstopale od cene vozovnice; v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije naj bi bila taka odobritev pogoj, da bi potniki od nje lahko zahtevali povračilo posredniške provizije v primeru odpovedi.
- 6 Sodišče prve stopnje se je strinjalo s pravnim stališčem tožeče stranke in tožbi ugodilo.
- 7 Pritožbeno sodišče se je strinjalo s pravnim stališčem tožene stranke in je tožbo zavrnilo.
- 8 Revizija tožeče stranke je usmerjena zoper sodbo pritožbenega sodišča, s katero predlaga spremembo, in sicer naj se tožbi ugodi.
- 9 Tožena stranka v odgovoru na revizijo predlaga, naj se revizija zavrže oziroma podredno, naj se zavrne.

C. Upoštevna zakonodaja

- 10 Člen 2(f), člen 5(1)(a) in člen 8(1), prva alineja, Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (v nadaljevanju: Uredba o pravicah letalskih potnikov) skupaj z naslovi določajo:

„Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej uredbi:

(a) [...]

(f) ‚vozovnica‘ pomeni veljavni dokument, ki daje pravico do prevoza, ali enakovredni dokument v nematerialni obliki, vključno elektronski obliki, ki ga izda ali potrdi letalski prevoznik ali njegov pooblaščen posrednik;

(g) [...]

Člen 5

Odpoved leta

1. V primeru odpovedi leta:

(a) zadevnim potnikom ponudi pomoč dejanski letalski prevoznik v skladu s členom 8; in

(b) [...]

Člen 8

Pravica do povračila stroškov ali spremembe poti

1. Pri sklicevanju na ta člen se potnikom ponudi izbira med:

(a) – povračilom stroškov v roku sedmih dni na način iz člena 7(3) v višini polne cene vozovnice, po kateri je bila kupljena, za tisti del ali tiste dele poti, ki niso bili opravljeni in za tisti del ali tiste dele poti, ki so bili že opravljeni, če let ne služi več namenu glede na potnikov prvotni potovalni načrt, in v tem primeru skupaj s

– [...]“

D. Obrazložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 11 Namen Uredbe o pravicah letalskih potnikov je zagotoviti visoko raven varstva potnikov (uvodna izjava 1). Potniki, katerih leti so bili odpovedani, bi morali imeti možnost dobiti povrnjene stroške za vozovnice ali ustrezno spremembo poti pod zadovoljivimi pogoji in ustrezno oskrbo med čakanjem na poznejši let (uvodna izjava 13).
- 12 Za doseg te ciljev člen 5(1)(a) Uredbe o pravicah letalskih potnikov določa, da mora dejanski letalski prevoznik v primeru neizvedbe načrtovanega leta, za katerega je bil rezerviran vsaj en sedež („Odpoved“; člen 2(1) Uredbe o pravicah letalskih potnikov), zadevnemu potniku ponuditi pomoč v smislu člena 8 Uredbe o pravicah letalskih potnikov. Člen 8(1) Uredbe o pravicah letalskih potnikov določa pravico potnika do izbire. V skladu s prvo alineo točke (a) lahko zahteva „povračilo[...] stroškov [...] v višini polne cene vozovnice, po kateri je bila kupljena“.
- 13 V členu 2(f) Uredbe o pravicah letalskih potnikov je vozovnica opredeljena kot „veljavni dokument, ki daje pravico do prevoza, ali enakovredni dokument v nematerialni obliki, vključno elektronski obliki, ki ga izda ali potrdi letalski prevoznik ali njegov pooblaščen posrednik“.

- 14 Sodišče Evropske unije je v sodbi z dne 12. septembra 2018 v zadevi *Harms gegen Vueling Airlines SA, C-601/17*, že obravnavalo obseg pravice potnikov do povračila stroškov na podlagi člena 5 v povezavi s členom 8 Uredbe o pravicah letalskih potnikov v zvezi s posredniškimi provizijami. Potniki so takrat – tako kot v obravnavani zadevi – kupili letalske vozovnice prek platforme potovalne agencije Opodo. Po odpovedi leta je letalski prevoznik povrnil le ceno vozovnice, ne pa tudi posredniške provizije. Sodišče Evropske unije je najprej na splošno poudarilo, da je cilj Uredbe o pravicah letalskih potnikov ne samo zagotoviti visoko raven varstva potnikov, ampak tudi uravnotežiti interese teh potnikov in letalskih prevoznikov (točka 15). Ob upoštevanju teh ciljev naj bi bilo treba ugotoviti, „da čeprav je treba provizijo, ki jo posrednik zaračuna potniku ob nakupu vozovnice, načeloma šteti za del cene, ki jo je treba temu potniku povrniti ob odpovedi ustreznega leta“, pa morajo za to vključitev ob upoštevanju interesov letalskih prevoznikov, v katere ta vključitev posega, veljati nekatere omejitve (točka 16). Iz opredelitve vozovnice iz člena 2(f) Uredbe o pravicah letalskih potnikov naj bi izhajalo, „da mora letalski prevoznik, če te vozovnice ne izda sam, vsekakor odobriti vse različne elemente take vozovnice, vključno z njeno ceno, in torej ti elementi ne smejo biti določeni, ne da bi on za to vedel“ (točka 17). To razlago naj bi potrjevala sodna praksa Sodišča Evropske unije, iz katere izhaja, da je treba delno povračilo stroškov „cene vozovnice“, ki je v členu 10(2), od (a) do (c), Uredbe o pravicah letalskih potnikov določeno za primer, da letalski prevoznik potnika namesti v nižjem razredu, kakor ga zagotavlja njegova vozovnica, določiti ob upoštevanju le „neizogibnih“ delov navedene cene, to so tisti, ki jih je treba plačati, da bi se v zameno pridobile storitve, ki jih ponuja letalski prevoznik (točka 18). Dela cene vozovnice, ki je določen, ne da bi letalski prevoznik zanj vedel, naj namreč ne bi bilo mogoče šteti za nujnega za pridobitev storitev, ki jih ta ponuja (točka 19). Glede na navedeno naj bi bilo treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Uredbo o pravicah letalskih potnikov, in zlasti njen člen 8(1)(a), razlagati tako, „*da cena vozovnice, ki jo je treba upoštevati za določitev zneska povračila stroškov, ki ga letalski prevoznik dolguje potniku v primeru odpovedi leta, vključuje razliko med zneskom, ki ga je ta potnik plačal, in zneskom, ki ga je ta letalski prevoznik prejel, pri čemer ta razlika ustreza proviziji, ki jo je prejela oseba, ki je delovala kot posrednik med njima, razen če je bila ta provizija določena, ne da bi ta letalski prevoznik za to vedel,*“ kar pa mora preveriti predložitveno sodišče (točka 20).
- 15 Ta odločitev Sodišča Evropske unije pojasnjuje, da je posredniška provizija načeloma del povračila v skladu s členom 8(1)(a) Uredbe o pravicah letalskih potnikov. Vendar pa izjema, ki jo je določilo Sodišče Evropske unije, da je za povračilo posredniške pristojbine (posredniške provizije) nujno, da provizija ni bila „določena, ne da bi ta letalski prevoznik za to vedel“ (točka 20), omogoča različne možnosti razlage. Postavlja se zlasti vprašanje, kako natančno mora biti letalski prevoznik seznanjen z razlogom za provizijo in vsekakor z njenim zneskom ter kdo nosi dokazno breme za potrebno seznanjenost ali neobstoje seznanjenosti letalskega prevoznika.

- 16 Glede teh točk so sodišča držav članic doslej različno izvajala sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi Harms, C-601/17 (glej tudi *Degott v Schmid*, BeckOK Fluggastrechte-Verordnung (komentar glede Uredbe o pravicah letalskih potnikov/*Degott v Schmid*), 28. izd. [2023], člen 8, točka 4b):
- 17 (a) AG Eilenburg (okrajno sodišče v Eilenburgu) je na primer menilo, da je bil (tudi) letalski prevoznik seznanjen, da posredniki za prodajo vozovnic za svoje posredniške storitve načeloma zaračunavajo provizijo, ki jo mora potnik plačati poleg cene vozovnice, posredovane letalskemu prevozniku, da bi mu posrednik izdal ali izročil vozovnico. Letalski prevoznik naj bi se implicitno strinjal s tem postopkom, ko je svoje lete ponujal na posredniški platformi za trženje prek posredniškega podjetja. Letalskemu prevozniku naj ne bi bilo treba poznati konkretnega zneska provizije, ki jo je posrednik zaračunal v vsakem posameznem primeru. V okviru pravičnega ravnotežja naj bi moralo namreč zadostovati, da je bil letalski prevoznik seznanjen s samim obstojem posredniške provizije (AG Eilenburg (okrajno sodišče v Eilenburgu), 14. 5. 2021. 2 C 706/20 = BeckRS 2021. 12201).
- 18 (b) Ob upoštevanju sodbe Sodišča Evropske unije je AG Frankfurt am Main (okrajno sodišče v Frankfurtu na Majni) navedlo, da je treba izhajati iz tega, da provizije načeloma povrne zadevni letalski prevoznik, da se zagotovi najvišja možna raven varstva potrošnikov. Vendar pa naj ne bi moglo biti zaželeno, da bi se letalski prevoznik lahko skliceval na odsotnost seznanjenosti, če se namensko izogne seznanjenosti z zaračunavanjem konkretne provizije (AG Frankfurt am Main (okrajno sodišče v Frankfurtu na Majni), 13. 7. 2021, 31 C 736/21 [96], objavljeno na dejure.org).
- 19 (c) AG Köln (okrajno sodišče v Kölnu) je v odgovor na ugovor letalskega prevoznika, da je bila provizija določena brez njegove vednosti, navedlo, da je jasno, da potovalna agencija, ki deluje na komercialni osnovi, obračunava provizijo za opravljanje določene dejavnosti. Razlog, zakaj naj letalski prevoznik ne bi vedel za to dejstvo, naj ne bi bil razviden in naj ga letalski prevoznik tudi ne bi zadostno pojasnil. Pri tem naj ne bi bilo pomembno, da letalski prevoznik morda ni vnaprej seznanjen s konkretnim zneskom posredniške provizije. Dejstvo, da je v zvezi s tem potrebna seznanjenost s konkretnim zneskom, naj ne bi bilo razvidno iz sodbe Sodišča Evropske unije, zlasti ker naj bi bila v obravnavanem primeru načelna obveznost povračila provizije, ki jo je Sodišče Evropske unije sprejelo na podlagi člena 8(1) Uredbe o pravicah letalskih potnikov, verjetno brezpredmetna in bi torej lahko letalski prevoznik zaobšel to obveznost z ustreznimi previdnostnimi ukrepi (AG Köln (okrajno sodišče v Kölnu), 17. 11. 2021. 117 C 128/21 = BeckRS 2021, 47798).
- 20 (d) Ob sklicevanju na sodbo Sodišča Evropske unije je LG Landshut (deželno sodišče v Landshutu) v primeru letalskega prevoznika, ki nima vpliva na to, ali in v kakšnem obsegu potovalna agencija, ki jo izberejo potniki, zaračuna provizijo, „vendar zavestno in prostovoljno – ne da bi bilo potrebno dodatno dovoljenje – sprostí svoje vozovnice v prodajo potovalnim agencijam iz globalnega

rezervacijskega sistema, saj ve, da bodo potovalne agencije vozovnice prodale končnim strankam po cenah, ki jih same določijo“, zastopalo stališče, da seznanjenost s konkretnim zneskom posredniške provizije, ki jo zaračunajo potovalne agencije, ni potrebna (LG Landshut (deželno sodišče v Landshutu), 3. 12. 2021, 14 O 2303/21 = BeckRS 2021, 55342).

- 21 (e) Nasprotno pa je OLG München (višje deželno sodišče v Münchnu) v odločbi o pritožbi, izdani v zvezi z zgoraj navedeno sodbo LG Landshut (deželno sodišče v Landshutu), iz premisleka, ki ga je Sodišče Evropske unije sprejelo v zadevi *Harms*, ugotovilo, da je „odločilna konkretna seznanjenost letalskega prevoznika s ceno prodane vozovnice“. V nasprotju s tem, kar trdi LG Landshut (deželno sodišče v Landshutu), naj abstraktna možnost ali verjetnost, s katero se letalski prevoznik strinja, da potovalna agencija zaračuna pristojbino v višini, ki je letalskemu prevozniku neznana, ne bi zadostovala. Le če je letalski prevoznik seznanjen, da se provizija, ki jo je plačal, ali posredniška provizija, ki jo z njegovo vednostjo prejme potovalna agencija, odraža v ceni vozovnice, naj bi bilo ustrezno, da bi letalski prevoznik te zneske v primeru odpovedi leta povrnil kot del cene vozovnice. V nasprotnem primeru naj bi bilo ustrezno, da se posredniške pristojbine ne pripišejo ceni vozovnice, saj je potnik tisti, ki je pri rezervaciji vozovnice uporabil posrednika, zato naj bi bilo treba zaračunavanje posredniških pristojbin načeloma dodeliti temu pogodbenemu razmerju (OLG München (višje deželno sodišče v Münchnu), 20. 7. 2022, 20 U 8835/21e = BeckRS 2022. 17623).
- 22 Tudi v obravnavani zadevi nižja sodišča različno razlagajo sodbo Sodišča Evropske unije. Medtem ko sodišče prve stopnje meni, da letalskemu prevozniku ni treba poznati konkretnega zneska provizije, je pritožbeno sodišče nasprotnega mnenja.
- 23 Predložitveni senat meni, da je potrebno pojasnilo Sodišča Evropske unije, da bi se v prihodnosti zagotovila enotna uporaba njegove sodbe v zadevi *Harms* s strani sodišč držav članic. Pri tem naj bi se predložitvenemu senatu zdelo očitno, da letalski prevoznik ne more ugovarjati temu, da ni seznanjen s konkretnim zneskom provizije, dokler ta ni neobičajno visoka, kar naj bi moral dokazati letalski prevoznik. Jasno je, da mora letalski prevoznik domnevati, da komercialni posrednik za prodajo vozovnic, s katerim sodeluje, običajno dela le za posredniško provizijo.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče)
Dunaj, 13. decembra 2023
[...] (ni prevedeno)